

Határtalanul! program

„Körutazás Erdélyben”

(6nap/5 éjszaka)

Tanulmányi Kirándulás hetedikesekeknek

Szakmai beszámoló

Pályázat kódja: HAT-KP-1-2025/1-000456

Időpontja: 2026. 06.02-2026. 06.07.

Felsővárosi Általános Iskola, Székesfehérvár

„Körutazás Erdélyben”

2025. nyarán a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának megbízásából a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., mint támogató pályázatot hirdetett a Határtalanul! program keretében a külhoni magyarsággal kapcsolatos ismeretek bővülésének elősegítésére. A pályázati kiírás célja volt a határon túli kirándulások támogatása, a Magyarország határain kívül élő magyarság megismerése, valamint a magyarországi és a külhoni magyar fiatalok közti kapcsolatok kialakítása, illetve erősítése.

A Felsővárosi Általános Iskola sikeres pályázatot nyújtott be, amelynek köszönhetően iskolánk két hetedikes osztályának tanulói részt vehettek egy csodálatos 6 napos kiránduláson. Az utazás során megismerték Erdély természeti, kulturális és néprajzi értékeit, megtapasztalhatták az ezer szállal kötődő és fogytakozó külhoni magyarság ragaszkodását a Nemzethez. A program segítette a gyerekek történelmi, társadalomföldrajzi ismereteinek elmélyülését, valamint fejlesztette magyarságtudatuk, nemzeti összetartozás érzésének megélését. A kiránduláson, amelyet hosszas előkészületek előztek meg 28 gyermek és 3 pedagógus kísérő vett részt.

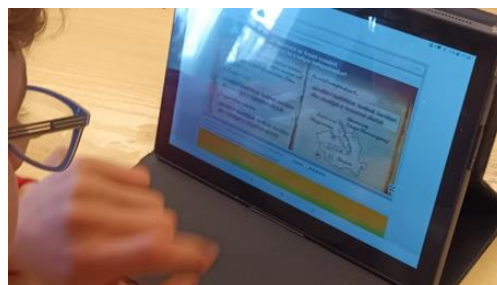
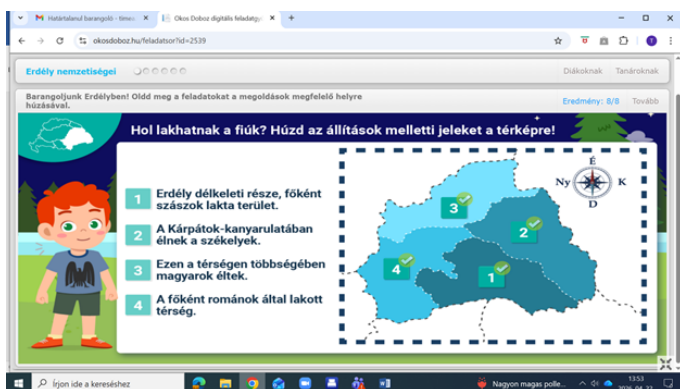
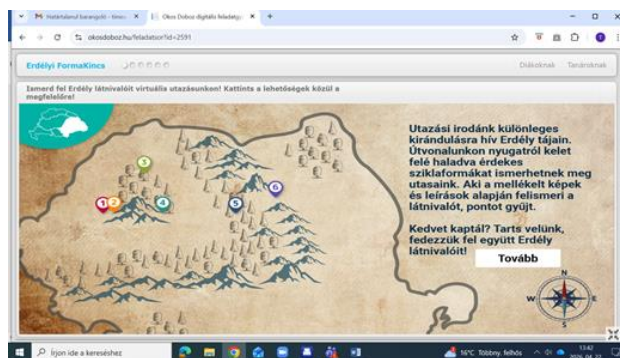
Előkészítő foglalkozások

Azt utazást előkészítő órák fontos részét képezik a programnak. Ekkor megismerkedtünk a kirándulásban szereplő helyszínekkel, történelmi, irodalmi vagy természettudományos kontextusba helyezve mélyítettük el tudásunkat a célként kitűzött várakkal, emlékművekkel, nevezetességekkel kapcsolatban. A kutatómunkát a két osztály osztályfőnöki órák keretében valósította meg, ekkor nagy segítségünkre volt a Határtalanul! program Barangoló digitális tartalomtár (<https://www.okosdoboz.hu/hu-HU/Hatarontuli#>) interaktív feladatainak használata is. A gyerekek páros munkában megismerték a helyszínek:

- történelmi jelentőségét, magyarsághoz köthető jellemzőit,
- néprajzi értékeket: mesék, mondák, tárgyi emlékek,
- a települések etnikai összetételét, magyarság létszámának változásait,
- földrajzi elhelyezkedését.

Az általuk készített plakátokat az eredeti helyszíneken bemutatták.

Barangoló digitális tartalomtár használata

Plakátok készítése

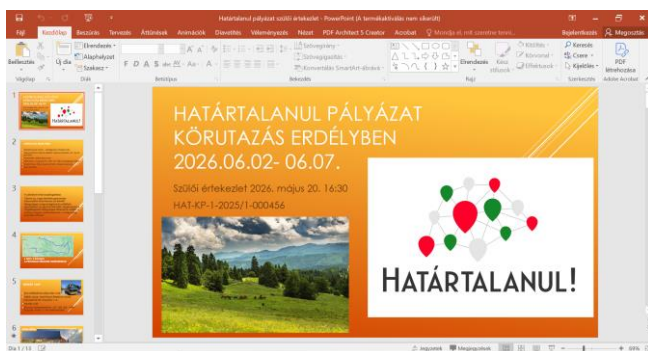

Az előkészítő órákon átbeszéltük az utazás során elvárt viselkedés szabályait, azt, hogy az együttműködés, az egymásra odafigyelés, egymás segítése, támogatása, valamint a tiszteletteljes, fegyelmezett magatartás betartása alapvető a kirándulás alatt. Mindkét osztály maximálisan megvalósította ezen elvárásainkat.

Természetesen a szülők tájékoztatása sem maradt el, Határtalanul! szülői értekezletet tartottunk, ahol nyomtatott részletes útvonalat, valamint az úticsomag tartalmára vonatkozó instrukciókat is kaptak a szülők. Egy képekkel tűzdelt vetítésben Ők is megismerhették a helyszíneket, szállásokat, útvonalat. A szülőkkel megbeszéltük, majd később összegyűjtöttük a dévai Szent Ferenc Alapítványnak szánt adományokat: könyveket, játékokat (puzzlét, labdák, kártyák, kreatív barkács eszközök, rajzeszközök, társasjátékok).

Szülői értekezlet PPT fotó

A kirándulás megvalósulása 2026.06.02 - 06.07.

1. nap Székesfehérvár -Arad -Déva –Vajdahunyad- Csernakeresztúr

A busz kiállásának időpontja 5:30, helye az iskola előtt, Székesfehérvár, Koppány u. 2.

Bepakoltuk a buszba a bőröndöket, ásványvizeket, a dévai Szent Ferenc Alapítványnak összegyűjtött ajándékokat, összeszedtük a gyerekektől a gyógyszereket, ellenőriztük az iratokat. Az idegenvezetőnk Hanyi Zsolt itt csatlakozott hozzánk. Miután a gyerekek elbúcsúztak a szüleiktől, 6 órakor elindultunk.

Az iskola előtti parkolóban izgatott várakozással

Útvonal: Székesfehérvár- M7 –M0- M5- M43 –Nagylak- Arad Az autópályán gyorsan haladtunk, igény szerint benzinkútnál megálltunk mosdóhasználatra.

Aradra 10:20-kor értünk, ahol az Megbékélés Parkjánál megálltunk, megnéztük Zala György alkotását az egyik legnagyobb magyar szoborcsoporthoz a Szabadság-szobrot. A csepergő esőben megemlékeztünk az 1848-49-es szabadságharc hőseiről, az aradi vértanúkról. Két diák mutatta be az általuk készített plakátot, majd idegenvezetőnkől sok érdekességet tudtunk még meg. Elhelyeztünk koszorúkat, majd csoportfotót készítettünk. Arad városát elhagyva a buszból még több nevezetes épületet is megismertünk.

Déva városába 13:45 körül érkeztünk. Parkolás után megközelítettük a hegytetőn lévő impozáns várromot. Hosszú és fárasztó lépcsősor vezetett fel a várhoz, de a látvány lenyűgöző volt. A legendás és szépen rendbehozott várromot bejárva megismertük annak történetét. Sok fotót készítettünk, majd a vulkáni kúpot elhagyva a Bőjte Csaba ferences szerzetes nevével fémjelzett Dévai Szent Ferenc Alapítványt kerestük fel. Itt sajnos nem találkoztunk gondozott gyermekekkel, már nem itt élnek, de Sólyom Enikő az alapítvány képviselőjétől, részletesen bemutatta a gyermekek mindennapi életét, feltettük kérdéseinket. Átadtuk azokat az adományokat, amelyeket a gyerekek szülei küldtek az alapítványnak.

A dévai Szent Ferenc Alapítvány udvarán

A következő állomásunk **Vajdahunyad**. 16:40 körül érkeztünk az „Várak királyához”, a Hunyadi-Bethlen várkastályhoz. A vajdahunyadi várkastély méltán vált a magyar építészet nemzeti ereklyéjévé. A jegyek megváltása után idegenvezetőnket követve bejártuk a kastély termeit, tornyait, ismét megküzdve számtalan lépcsővel, megismerve a Hunyadi család történetét.

Fáradtan érkeztünk meg a szállásunkra **Csernakeresztúrra** este hét körül. Itt két panzióban az Adél és a Diana panzióba foglaltuk el szép és kényelmes szobáinkat. Megvacsoráztunk, majd fürdés után próbáltuk a gyerekeket mielőbbi lefekvésre ösztönözni.

2. nap: Csernakeresztúr – Nagyszeben –Kerc –Brassó –Kovácsna

A második nap 6 órai kelés után 7-kor reggeliztünk, majd bepakolva a bőröndöket a buszba, 7:45-kor útra keltünk **Nagyszeben** felé. Alig egy óra utazás után értük el Erdély szász fővárosát. Megnéztük a gyönyörűen felújított tágas főteret, a történelmi belváros utcáin megismertük a nevezetességeket, pl.: Mészárosok házáat, az Evangélikus templomot, a Katolikus templomot, a Hazugok Hídját, Iparosok fáját, stb.... A gyerekek kaptak egy kis szabadidőt, vásárolhattak szuvenírt, fagyit, és kb. 12 órakor indultunk tovább.

Nagyszeben

Rövid utazás után értünk a **kerci cisztercita templomromhoz**, ahol jegyet váltva nézhettünk körül. Beültünk a templomba és annak hűvös ódon falai között hallgattuk meg a templomrom történetét. A zárt és gyönyörűen gondozott területet a gyerekek önállóan és biztonságban felfedezhették, fotózhattak. Mindenki ráhangolódott a meghitt, gyönyörű természeti környezetre, majd feltöltődve mentünk tovább.

Rövid utazás után értünk a **kerci cisztercita templomromhoz**, ahol jegyet váltva nézhettünk körül. Beültünk a templomba és annak hűvös ódon falai között hallgattuk meg a templomrom történetét. A zárt és

16 óra körül értünk egy újabb szász nagyvárosba **Brassóba**.

A köszörű patak mentén haladva felkerestük a máig fennmaradt bástyákat, várfalakat, majd a nyüzsgő főter nevezetességeit ismertük meg. A híres Fekete-templomba jegyet váltva megcsodáltunk az ország

Brassó főtere

legnagyobb gótikus szerkezetű templomában a Mátyás korabeli szekkrét, a gazdag szász kereskedők által adományozott több száz éves szőnyeget, a tűzvész után fennmaradt keresztlő-medencét. A Katalin kapu megtekintése után a busz felé vettük utunkat, mert már vártak a következő szálláson.

Brassót elhagyva egy kis faluban hazatérő tehéncsordával találkoztunk, ami igazán különleges látvány volt, majd fél 8 körül értünk **Kovásnára a Botimi Panzióba**. Már finom, meleg vacsorával vártak minket, majd a szálláshelyet is elfoglaltuk. Voltak akik faházakba, mások 2 személyes szobákban kaptak helyet. A szülőkkal való telefonálás, élménybeszámoló után következett az esti tisztálkodás, pihenés.

3. nap: Kovászna – Alsócernáton – Szászhermány –Sepsiszentgyörgy –Szent Anna-tó – Csíkszépvíz

Ismét 6 órai keléssel, 7órai reggelivel bőröndök bepakolásával kezdődött a nap. A gyerekek olyan gyorsan elkészültek, hogy hamarabb el tudunk indulni, ezért megálltunk az amúgy is útba eső **Kézdivásárhelyen**, ami eredetileg nem volt a programunkban.

Megnéztük a színmagyar település főterét, nevezetes épületeit. Megint sok érdekességet tudtunk meg az idegenvezetőnk Hanyi Zsolt tolmácsolásában, például a jellegzetes, középkori lakóépület-elrendezést.

Az alsócsernátoni Haszmann Pál Múzeum 9 órakor nyitott. Belépőjegyek váltása után a népművész-helytörténész lánya Dimény-Haszmann Orsolya mutatta be Székelyföld leggazdagabb skanzenét. A gyönyörű napsütéses időben körbejártuk a szabadtéri múzeum

épületeit, rendkívül gazdag mezőgazdasági gépgyűjteményét, a kályha kiállítást, és a nemesi kúria eredeti bútortatú lenyűgöző néprajzi gyűjteményét. Kb. egy órát töltöttünk itt.

10:20 körül értünk **Szászhermányba a szász erődtemplomhoz**. A 13. századi különleges erődtemplom román és gótikus stílusjegyeit beazonosítottuk, majd felmáztunk a harangtorony lépcsőin megcsodálva a kilátást. A szász erődtemplom igazán különleges, eredeti eszközökkel, bútortattal berendezett kiállításai, lakószobái visszarepítettek minket a múltba.

12 körül értünk **Sepsiszentgyörgyre**. Itt eredeti tervek szerint találkoztunk volna egy magyar tanítási nyelvű iskolai csoporttal, de az iskola felújítása miatt nem tudtak minket fogadni. A főtér felé haladva besétáltunk a Székely Nemzeti Múzeum udvarába, ahol ismertette vezetőnk a múzeum történetét, aztán a Vaszi Jánoska emlékműnél idéztük fel a magyarokat ért atrocitásokat. Majd a város régi Ópiaca, a mai Kálvin tér felé vettük az irányt. Itt megnéztük a város egyetlen középkori műemlékét a református vártemplomot,

amely a XV.sz. végén és a XVI. sz. elején épült. Sajnos egy közelgő vihar miatt nem tudtuk körbejárni, csak a bejáratánál fotóztunk. A főtéri séta is elmaradt a zuhogó eső miatt.

14 óra körül értünk fel a **Szent Anna-tóhoz**, ahol már szerencsére kitisztult az idő. Először a **Mohos-tőzezlápot** néztük meg, ami a Csomád-hegy másik kráterében kialakult különleges ökoszisztéma. A tőzezláp túrájának fiatal vezetője vicces szófordulataival emlékezetesen

mutatta be az egyedülálló élőhelyet, felrázva ezzel a csoport tagjait. Azután gyalog sétáltunk le a másik kráterbe a Szent Anna-tóhoz. A nyugodt felszínű víznél kicsit megpihentünk, feltöltődtünk lelkiileg, és testileg is.

18 óra körül értünk **Csíkszépvízre a Kishavas Panzióba**, ahol elfoglaltuk szállásunkat. A meleg vacsora után jött a megérdemelt tisztálkodás, pihenés. Ezen a szálláson két éjszakát töltöttünk, ezért reggel nem kellett olyan korán kelni, bepakolni.

4. nap: Csíkszépvíz –Csíksomlyó –Madéfalva –Békás-szoros –Gyilkos-tó –Csíkszépvíz

A 7:30-as reggeli után a közelben található **Csíksomlyó** felé vettük az irányt. Először a savanyú vizes forrásnál megtöltöttük a kulacsainkat, majd a csíksomlyói búcsú helyszínére, a nyeregbe kapaszkodtunk fel a másfél kilométeres túrán.

Megálltunk a kilátásban gyönyörködni, és pihenni a Szent Korona kupolánál, és a Salvator-kápolnánál is. A búcsú helyszínén tartottunk egy kis lelki gyakorlatot az együttélés, toleráns viselkedés alapvető szabályait idéztük fel a gyerekeknek, a konfliktusok elkerülése végett. Lefelé menet a vulkáni utóműködés eredményeként létrejött borvizes „Ferencesek feredőjének” nevezett 14 fokos vízben áztattuk fáradt lábainkat, majd a Kegyetemplomban a Boldogasszony szobor elé járultunk.

Madéfalva volt a következő állomásunk, amelyet fél 12 körül rövid megemlékezés után megkoszorúztunk. Az 1764. évi mészárlás szörnyű eseményét az idegenvezetőnk Hanyi Zsolt mesélt el. Az emlékmű közelében a gyerekek tudtak vásárolni emléktárgyakat, ajándékokat.

Gyönyörű hegyek között tovább haladva 13:40-kor közelítettük meg a **Békás-szorost**.

A lenyűgöző látvány mellett a nagy autóforgalomra is figyelni kellett, de mindenképpen megérte a látvány. Itt szintén lehetőség volt szuvenírt vásárolni a helyi árusoktól. Kicsit csepergett az eső, így menet közben előkerültek az esőkabátok is a hátizsákból.

A **Gyilkos-tó** volt a következő természeti érdekesség, amelyet megtekintettünk. Az eső elállt, a szép időbe kicsit sétálgattunk a tó partján, amelynek megismerkedtünk a keletkezésével.

18 óra körül értünk vissza a szállásunkra **Csíkszépvízre**. A vacsora után néhány vállalkozó szellemű gyerekekkel felmentünk a közelben lévő víztározóhoz, ahol a naplementét is megcsodáltuk. Az esti pihenéskor próbáltuk feldolgozni a sok-sok szépséget, élményt, amelyet a mai nap adott.

5. nap Csíkszépvíz –Tordai sóbánya –Torockó

Reggel a szokásos bepakolás után már 8 előtt elindultunk Torda felé. **Farkaslakán** megnéztük Tamási Áron 3m magas gránit síremlékét. A sótelepüléseken átkelve megálltunk **Korondon** egy ismert **sóvágó mesternél**. Ez a program nem volt betervezve, de útba esett, és az

idegenvezetőnk javaslatára megejtettük. Érdekes volt megállni. A parajdi só feldolgozó helyi termelő bemutatta hogyan dolgoznak a sótömbökkel, hogyan vágják, milyen összetétele van a

kősonak és milyen termékek készülnek belőle. Látványos és vicces előadása mindenkit meggyőzött. A mintaboltjában különböző sótermékeket vásárolhattunk.

A **Tordai sóbányába** 12 óra körül értünk. Belépőket megvásárolva ereszkedtünk le a Föld gyomrába mintegy 150 m mélyre. Erdély egyik leglátványosabb turisztikai központja lenyűgöző látványt nyújtott. Lesétáltunk a tóhoz, kipróbáltuk a visszhangot.

Körbejárás után a gyerekek szabadon játszhattak a szórakoztató központban. Voltak akik pingpongoztak, mások biliárdoztak, vagy csak élvezték a sós levegő jótékony hatását. A sóbányából felérve a felszínre 15 órakor láttuk, hogy felhőszakadás van. Olyan eső-jég zúdult le az égből, hogy 20 percet kellett várnunk ahhoz, hogy kissé csillapodjon és fel tudjunk szállni a buszra.

Az eső miatt a következő programunkat a **Tordai-hasadékot nem tudtuk bejárni**. Így a tervezettnél korábban a **Torockói** szállásunk felé vettük az irányt. Itt is látszottak a nagy esőzés nyomai, de újra szép idő kerekedett. Elfoglaltuk szobáinkat a gyönyörű **Móricz Panzióban** és 18 órakor vártak minket a finom vacsorával. Terveink között szerepelt, az esti séta a településen, amelyet idegenvezetőnk kicsit tartalmasabbá is tett.

A gyermekotthon lakói bemutatták kis gazdaságukat

Közös játék a torockói gyermekotthon gyermekeivel

A színmagyar településen a gyönyörű hegyek és lakóházak megcsodálásán kívül bementünk a helyi tűzoltó szertárba, a templomba, majd egy gyermekotthonba látogattunk. A dévai Szent Ferenc Alapítványhoz tartozó kis közösségben 12 gyermeket nevelnek. Annak ellenére, hogy éppen ballagási ünnepséget tartottak fogadtak bennünket, és bemutatták a kis közösség működését. Egy nyolcadik osztályos nagylány, Anna beszélt az életükről, mindennapi tevékenységeikről, megnézhattuk állataikat, kertjüket. Szavalt nekünk Vass Albert és Petőfi verseket, amellyel többünknek könnyeket csalt a szemébe. A gyerekek hamar egymásra találtak, együtt játszottak, röplabdáztak a hátsó udvarban. Két nagylány elkísért bennünket Ida néni magán múzeumba, ahol egy család saját használati tárgyai, szöttesei, eredeti bútorai

voltak kiállítva különleges néprajzi értéket képviselve. Meg akartuk nézni még a település legrégebbi házát, de sajnos megint eleredt az eső, bőrig áztunk mire a szálláshelyre értünk. Fürdés, szárítkozás után, ismét egy tartalmas nap végén élményekkel teli tértünk nyugovóra.

6. nap: Torockó – Kolozsvár –Körösfő –Székesfehérvár

Az utolsó napon 6 órai kelés, 7 órai reggeli után bepakoltunk és útra keltünk. Elbúcsúztunk a gyönyörű, felhőbe burkolódzó Torockótól, és megfogalmaztuk, hogy ide még vissza kell térnünk. **Kolozsváron** a főterre sétálva felfedeztük a középkori város maradványait, várfalait,

megnéztük a főteret meghatározó Szent Mihály templomot, amely Erdély második legnagyobb gótikus temploma. Sajnos nem mehettünk be, mert mise volt, csak bekukucsáltunk az üvegajtón, megcsodálva a gyönyörű gótikus keresztboltozatokat. Megnéztük Fadrusz János híres Mátyás király lovasszobrát, majd elmentünk Mátyás király szülőházához is. Mindenkit megdöbbentett a történelemhamisítás nyomainak román példái, amivel találkoztunk. Végig jártuk a reneszánsz Kolozsvár iskolautcáit és megcsodáltuk a Kolozsvári Testvérek által készített első köztéri szobrot, Sárkányölő Szent György szobrát. Sétánk végén megint eleredt az eső, így csak a buszból néztünk rá a híres Házsongárdi temetőre.

Kolozsvári testvérek: Sárkányölő Szent György

Mátyás király szülőháza

Fél 12 körül értünk **Körösfőre**, ahol a vásárban a gyerekek még elkölthették a maradék beváltott lejüket. Sokan vásároltak még ajándéktárgyakat a családjaiknak.

Útvonal hazafelé: Körösfő –Ártánd –M4 –M0 –M7 –**Székesfehérvár**

A hazaúton többször megálltunk benzinkúton, így is időben 17:45 körül érkeztünk a Felsővárosi Általános Iskola parkolójába. Minden gyerkőcöt épségben átadtunk szüleiknek. A hat napos utunk során nem volt rosszullét, sérülés, nem betegedett meg senki. A nagyon gazdag, élménydús kirándulásunkról mindenki csodás emlékeket őriz magában.

Értékelő óra

A kirándulásról hazatérve megbeszéltük az Erdélyben látottakat, a fotókat végig nézve felidéztek a legjobb emlékeinket. A gyerekek beszámoltak a szerintük legjobb, a legviccesebb, a legmeghökkenőbb, a legmeghatóbb pillanataikról. A korábban elkészített plakátokat kiraktuk a tantermünkbe.

Vállalt feladatként ellátogatnunk Várpalotára a Trianon Múzeumba. Érdekes, látványos kiállítóterei jól bemutatták Hazánk darabokra hullásának előzményeit és következményeit. Kiváló lezárása volt a Határtalanul programunknak.

Kötelezően vállalt feladatok, helyszínek meglátogatása:

1. A Kárpát-medencei Bakancslistáról és a Rákóczi nyomában – Kárpát-medence útikönyvből választott úti céljaink:

Déva, Nagyszeben, Brassó, Torda, Csíksomlyó, Kolozsvár

2. Külhoni csoporttal való találkozás, közös program megvalósulása:

Torockó, Dévai Szent Ferenc Alapítvány Gyermekotthona, ismerkedés a gyerekekkel, közös játék

3. Helyi termelő megnevezése és a program részletezése, vagy kiemelkedő tevékenységet folytató, **ismert helyi személy megnevezése és a program részletezése:**

Dimény-Haszmann Orsolyával találkozunk Csernátonban, aki méltó örököse a legendás Haszmann Pál népművész-helytörténésznek, aki Erdély legnagyobb skanzenjét teremtette meg Csernátonban. Orsolya kordokumentum értékű könyv formájában írta meg a skanzen történetét, bemutatta nekünk a Skanzent.

4. Látogatás a Trianon Múzeumba Várpalotára

Az utazásról készült videó linkje:

<https://youtu.be/qEGlhieana4>

Székesfehérvár, 2026.06.28.

A beszámolót készítette:

Fazekas Hajnalka kapcsolattartó